

Studentledd mottagning lyfter primärvården

En egen mottagning där studenterna under sin praktik själva tar emot, bedömer och behandlar patienterna. Det är i dag verklighet på några få vårdcentraler runtom i landet. Jakobsbergs Akademiska Vårdcentral är en av dem och studenterna älskar sin placering.

Text PIA HELLSING Foto TOMAS SÖDERGREN

Det är fantastiskt roligt och utvecklande att få vara på mottagningen. Som nästan färdig sjuksköterska vill man inget hellre än att få prova sina vingar och arbeta självständigt. Det här var ett fantastiskt bra tillfälle att få göra det, säger August Coster som just avslutat sin primärvårdsplacering på den studentledda mottagningen.

Även från högskolehåll hörs positiva röster. Åsa Gisel, som är adjunkt vid Röda Korsets Högskola och länken mellan skolan och vårdcentralen håller med:

– Det är först när studenterna står framför patienterna själva som de får ett kvitto på sina kunskaper, men också vad de behöver öva på. Lärandet blir förankrat av egna erfarenheter och studenterna växer som människor. Jag riktigt ser glöden i deras ögon när de känner att de kan, berättar hon.

Det var för ungefär två år sedan som Jakobsbergs Akademiska Vårdcentral bestämde sig för att starta en studentledd mottagning. Detta som ett led i att vårdcentralen är just akademisk. Det innebär att det från landstingets håll finns ett uttalat uppdrag att vårdcentralen ska skapa en bättre lärandemiljö med större möjligheter att samarbeta mellan olika professioner. Den ska också kompetensutveckla personalen och stimulera till patientnära klinisk forskning. Det sker bland annat genom pedagogis-

ka seminarierier för all personal.

– Mottagningen är ytterligare ett naturligt steg i rätt riktning. Tanken är att primärvården ska ha en akademisk struktur som inte funnits tidigare och där ska studenterna vara en självklar del, berättar docent Elisabeth Rydwick som är samordnare på Jakobsbergs Akademiska Vårdcentral och som håller i kontakterna med den akademiska världen.

Historiskt sett har studenter som gjort sin primärvårdspraktik fått gå dubbelt med sin handledare och upplägget har fungerat som en sorts "mästar-lärlingsmodell". Ett traditionellt sätt som använts länge, enligt Åsa Gisel, eller som att vara en "svans" till den ordinarie sjuksköterskan, tycker August Coster.

Dessutom fanns inga större chanser att samarbeta med andra professioner. Det här ville man råda bot på. Efter anslag från landstinget och stora förberedelser kunde mottagningen öppna hösten 2014 och snart har uppåt 20 sjuksköterskestudenter från både grundutbildning och distriktssköterskeutbildning självständigt fått arbeta på mottagningen.

Tanken är inte bara att hjälpa studenterna att bli självständiga i sin roll som sjuksköterskor. Det ökade trycket på primärvården ställer allt större krav på att kompetensen måste användas på ett snabbare och effektivare sätt än vad som görs idag.

FOTO: PRIVAT

"Jag fick en enormt bra känsla för hela processen och upplevde hur det är att arbeta som sjuksköterska på riktigt."

August Coster

En väg fram är att arbeta i tvärprofessionella team. På den studentledda mottagningen arbetar därför sjuksköterskestudenter sida vid sida med studenter från läkar-, arbetsterapeut- och fysioterapiprogrammet.

– Vi måste bli bättre på att utnyttja alla professioner kring patienten. Det vill vi lära våra studenter. En större förståelse för andra yrkeskategorier leder i slutändan till en bättre vård för patienterna som blir remitterade till rätt instans, berättar Azita Mohammadzadeh, distriktssköterska och adjungerad klinisk adjunkt som lett arbetet med att utveckla den studentledda mottagningen.

August Coster tycker att det var väldigt värdefullt att ta del av hur andra professioner arbetar men framförallt fantastiskt att äntligen självständigt få testa sina kunskaper som nästan färdig sjuksköterska. Efter tre veckors praktik på vårdcentralen var det så dags att ta steget att arbeta på den studentledda mottagningen. Den består av fyra mottagningsrum, rum för provtagning och ett kliniskt träningscenter och ligger i anslutning till den övriga verksamheten på vårdcentralen. Här fick August Coster ett eget mottagningsrum och tillgång till tidsbokning med möjlighet att till exempel boka in patienter till egna återbesök.

– Jag fick en enormt bra känsla för hela processen och upplevde hur det är att arbeta som sjuksköterska

på riktigt, säger han och beskriver också tillfredsställelsen att kunna boka upp patienterna för återbesök och på så sätt utvärdera sitt tidigare arbete.

Alla patienter som träffade August Coster blev väl informerade om att de skulle komma till den studentledda mottagningen som i huvudsak tar emot planerade besök. Det kan till exempel handla om såromläggningar, intramuskulära injektioner, blodtryckskontroller eller borttagning av suturer. August arbetade

både enskilt och i par med en annan sjuksköterskestudent och tycker själv att han kunde lita på de egna kunskaperna.

– Det var väl några gånger jag kände att jag behövde ta hjälp av min handledare. Det gällde bland annat några infekterade stygn och jag behövde också fråga om lämpligt omlägningsmaterial till ett sår som inte läkte tillfredsställande, berättar han.

August Coster säger att han hela tiden kände sig trygg i arbetet eftersom en handledare från vården

tralen och ibland också en från högskolan hela tiden fanns tillgängliga i ett rum i närheten, redo att hjälpa till i fall det skulle behövas. Med den tryggheten i ryggen och glädjen över att få jobba självständigt blev kontakten med patienterna enbart positiv.

– Jag fick mycket beröm och bra respons från dem. De var väl medvetna om att jag är student och tack samma för att ha fått en snabb tid. Jag tror också att de kände sig väl omhändertagna. Vi studenter är ju noggranna och vill göra allt enligt vårdhandboken. Vi hade också mer tid avsatta till varje patient, vilket var mycket uppskattat, berättar August Coster.

Finns det då ingen kritik mot den studentledda mottagningen?

– Den enda kritik vi fått är att studenterna vill vara fler dagar på mottagningen och ta hand om ännu fler patienter. De får helt enkelt ut väldigt mycket av att arbeta här, säger Azita Mohammadzadeh som tycker att studenternas närvaro höjer kvaliteten på hela vårdcentralens arbete i och med att de för in färsk kunskap och i verksamheten och tittar på den med kritiska ögon.

Åsa Gisel håller med om att mottagningen är en framgång och att den har raderat ut det tidigare glappet som kunde uppstå mellan högskola, student och utbildningsplats i och med att båda parter satsat både tid och pengar för att få det hela att fungera optimalt.

Även samordnaren Elisabeth Rydwik är nöjd. Hon drömmer om att ännu fler professioner ska kunna arbeta här sida vid sida:

– Jag skulle vilja utveckla mottagningen och bemanna den ännu mer. Drömmen vore att ha läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, arbetsterapeuter, psykologer, kuratorer och dietister på plats samtidigt. Då skulle det verkligen börja handla om saker och värden skulle lyftas ännu mer, säger hon. 🗣️

Azita Mohammadzadeh tycker att studenterna höjer kvaliteten på hela vårdcentralens arbete. Hon är distriktsköterska och adjungerad klinisk adjunkt på vårdcentralen i Jakobsberg och har lett arbetet med att bygga upp den studentledda mottagningen.